

Nr 15.

Ankom till riksdagens kansli den 11 februari 1927 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av vissa utav Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln gjorda framställningar.

(1:a avd.)

1:o I förslaget till riksstat för budgetåret 1927—1928 har Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln (punkt 41 av det vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 4 januari 1927) upptagit ordinarie reservationsanslaget till fält- och fälttjänstövningar med oförändrat belopp, 700,000 kronor.

Fält- och
fälttjänst-
övningar.
[41.]

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må upptaga ordinarie reservationsanslaget till fält- och fälttjänstövningar med oförändrat belopp, 700,000 kronor.

2:o I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 42) hemställer utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingar,

Luftförsvars-
övningar.
[42.]

att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, för anordnande av luftförsvarsövningar för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 36,000 kronor.

3:o Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 47) att minska ordinarie reservationsanslaget till vapen och ammunition m. m., nu 5,531,000 kronor, med 260,000 kronor till 5,271,000 kronor.

Vapen och
ammunition
m. m.
[47.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 139—144 av åberopade statsrådsprotokollet.

Ordinarie reservationsanslaget till vapen och ammunition m. m. har i riksstaten för innevarande budgetår upptagits med 5,531,000 kronor. Anslagsbehovet har beräknats sålunda:

Titel I. Artillerimateriel	kronor	630,000:—
Titel II. Artilleriammunition	»	1,675,000:—

Bihang till riksdagens protokoll 1927. 6 saml. 14 häft. (Nr 15.) 273 27 1

Titel III.	Materiel för målskjutningsövningar med artilleripjäser	kronor	64,000: —
Titel IV.	Handvapen och kulsprutemateriel	»	370,560: —
Titel V.	Handvapen- och kulspruteammunition	»	2,474,000: —
Titel VI.	Materiel för målskjutningsövningar med handvapen och kulsprutor m. m.	»	167,000: —
Titel VII.	Till artilleridepartementets förfogande för den industriella krigsberedskapen, för experiment samt till oförutsedda utgifter ..	»	150,000: —
			<hr/>
		Summa kronor	5,530,560: —

eller i avrundat tal 5,531,000 kronor.

I bilaga (nr 1: 18) till 1925 års försvarsutskotts utlåtande nr 1 har ordinarie vapenanslaget efter genomförd omorganisation av lantförsvaret beräknats på följande sätt:

Titel I.	Artillerimateriel	kronor	485,000: —
Titel II.	Artilleriammunition	»	1,160,000: —
Titel III.	Materiel för målskjutningsövningar med artilleripjäser	»	62,500: —
Titel IV.	Handvapen och kulsprutemateriel m. m.	»	328,000: —
Titel V.	Handvapen- och kulspruteammunition	»	2,261,500: —
Titel VI.	Materiel för målskjutningsövningar med handvapen och kulsprutor m. m.	»	138,000: —
Titel VII.	Till artilleridepartementets förfogande för den industriella krigsberedskapen, för experiment samt till oförutsedda utgifter ..	»	150,000: —
			<hr/>
		Summa kronor	4,585,000: —

För budgetåret 1927—1928 har vapenanslaget av departementschefen beräknats sålunda:

Tit. I. Artillerimateriel.

Fältartilleriet	kronor	276,000: —	
Fästnings- och tunga artilleriet	»	81,000: —	
Förrådskostnader, transporter m. m.	»	240,000: —	kronor 597,000: —

Tit. II. Artilleriammunition.

Skarp ammunition för årets övningar	kronor	1,260,000: —	
Lös ammunition för årets övningar	»	70,000: —	
Allmänna omkostnader, såsom revidering av äldre ammunition, transporter, provskjutningar m. m.	»	200,000: —	» 1,530,000: —

<i>Tit. III. Materiel för målskjutningsövningar med artilleripjäser</i>	»	62,500: —
---	---	-----------

Tit. IV. Handvapen och kulsprutemateriel m. m.

Underhållskostnader, 8,675,000 tjänstgöringsdagar à kr. 0.02	kronor	173,500:—	
Vård av till övningar utlämnade kulsprutegevär, kulsprutor och granatkastare	»	40,000:—	
Underhåll och vård av till övningar utlämnade gasmasker	»	75,000:—	
Förråds-kostnader, transporter m. m.	»	150,000:—	kronor 438,500:—

Tit. V. Handvapen- och kulspruteammunition m. m.

15,000,000 6.5 mm. skarpa patroner m/94 à kr. 0.10	kronor	1,500,000:—	
2,000,000 6.5 mm. kammarpatroner m/12 à kr. 0.03	»	60,000:—	
9,000,000 6.5 mm. lösa patroner m/94 à kr. 0.04	»	360,000:—	
2,000,000 6.5 mm. lösa patroner m/14 à kr. 0.06	»	120,000:—	
1,000,000 9 mm. skarpa patroner m/07 à kr. 0.08	»	80,000:—	
Gevärs- och handgranatsmateriel, lyspistolammunition samt ammunition för granatkastare	»	140,000:—	
Kavalleriets sprängmedel, transporter, ammunitionens vård m. m.	»	80,000:—	» 2,340,000:—

Tit. VI. Materiel för målskjutningsövningar med handvapen och kulsprutor m. m.

Målskjutningskostnader, 18,000,000 skott med skarpa och kammarpatroner à kr. 0.007	kronor	126,000:—	
Särskild materiel för de nya vapnen	»	7,000:—	
Transporter m. m.	»	20,000:—	» 153,000:—

Tit. VII. Till artilleridepartementets förfogande.

För den industriella krigsberedskapen, för experiment samt till oförutsedda utgifter	»	150,000:—	
			Summa kronor 5,271,000:—

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot den av departementschefen framlagda beräkningen av ordinarie vapenanslaget, hemställer,

att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till vapen och ammunition m. m., nu 5,531,000 kronor, med 260,000 kronor till 5,271,000 kronor.

4:o Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 48) medgiva, att till bestridande av engångskostnader för anskaffning av artillerimateriel må tagas i anspråk 1,918,800 kronor av förefintliga besparingar å de under rubriken engångskostnader för lantförsvaret, att utgå av värnskattefonden, utav riksdagen anvisade anslag till artillerimateriel.

Engångskostnader för anskaffning av artillerimateriel.

[48.]

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 144—145.

I kostnadsberäkningarna för den nya härordningen hava upptagits vissa engångskostnader för materielanskaffning. Ifrågovarande kostnader hava avsetts att fördelas på en period av tio år. För anskaffning av materiel, stående under artilleridepartementets förvaltning, hava beräknats följande belopp, nämligen:

för luftvärnsmateriel	kronor	1,900,000: —
» kulsprutor och kulsprutegevär	»	7,050,000: —
» gasskydd	»	620,000: —
» motorisering av visst artilleri	»	3,000,000: —
» mät- och observationsmateriel för artilleriet	»	248,000: —
» diverse artillerimateriel	»	400,000: —
» infanteriartilleri	»	150,000: —
» mobiliseringsammunition	»	2,500,000: —
» industriens krigsorganisation	»	2,000,000: —
» meteorologiska instrument för arméns väderlekstjänst	»	120,000: —
» strålkastare för luftvärnsartilleriet	»	500,000: —
» ballongmateriel	»	300,000: —
» stridsvagnar	»	400,000: —
<hr/>		
Summa kronor		19,188,000: —

Å riksstaten för innevarande budgetår anvisade 1926 års riksdag till bestridande av engångskostnader för anskaffning av artillerimateriel ett extra reservationsanslag av 985,000 kronor, varjämte riksdagen medgav, att för samma ändamål finge tagas i anspråk 933,460 kronor 97 öre av det utav 1914 års senare riksdag beviljade anslaget till övning vid armén av årsklassen 1914 yngre.

Kungl. Maj:t har nu begärt att ett belopp av 1,918,800 kronor skall för samma ändamål få tagas i anspråk av besparade värnskattemedel.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att till bestridande av engångskostnader för anskaffning av artillerimateriel må tagas i anspråk 1,918,800 kronor av förefintliga besparingar å de under rubriken engångskostnader för lantförsvaret, att utgå av värnskattefonden, utav riksdagen anvisade anslag till artillerimateriel.

Tillverkning av
handvapen.
[49.]

5:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 49) att för fortsatt tillverkning av handvapen för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 130,000 kronor.

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 145 och 146.

Under en följd av år hava medel av riksdagen beviljats för anskaffning av handvapen. Sålunda anvisades å riksstaten för budgetåret 1925—1926 till anskaffning av handvapen och kulsprutemateriel ett extra reservationsanslag av 1,595,000 kronor, varav för handvapentillverkning beräknades 195,000 kronor. För innevarande budgetår har däremot icke något särskilt anslag för sistnämnda ändamål ansetts erforderligt.

Det nu äskade beloppet, 130,000 kronor, är avsett för tillverkning av 2,000 gevär, vilket ansetts nödvändigt till förhindrande av att driften vid den del av gevärsfaktoriet, som tillverkade handvapen, skulle komma att helt nedläggas.

Då ifrågavarande tillverkning är av behovet påkallad för driftens uppehållande vid gevärsfaktoriet, vill utskottet icke motsätta sig anslag för ändamålet, men vill utskottet framhålla önskvärdheten av att personalen vid gevärsfaktoriet, i större utsträckning än hittills ägt rum, tages i anspråk för tillverkningen av automatvapen.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må för fortsatt *tillverkning av handvapen* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 130,000 kronor.

6:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 50) att för försök med viss artillerimateriel för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 130,000 kronor.

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 146—150.

För utförande av mera omfattande försök med artillerimateriel har arméförvaltningen beräknat följande belopp, nämligen:

för försök med luftvärnsartilleri	kronor	60,000: —
» » » » kulsprutor	»	42,500: —
» » » gasskydd	»	10,000: —
» » för motorisering	»	25,000: —
» » med mät- och observationsmateriel m. m.	»	20,000: —
» » » pansarbilar	»	15,000: —
» oförutsedda utgifter	»	22,500: —
	Summa kronor	195,000: —

Departementschefen har ansett att det sålunda begärda beloppet borde kunna begränsas till 130,000 kronor.

Utskottet, som ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må för *försök med viss artillerimateriel* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 130,000 kronor.

7:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 51) att för underhåll av och försök med stridsvagnar för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

Utredningen i ärendet förekommer å sid. 150 av återopade statsrådsprotokollet.

Utskottets
yttrande.

Försök med
viss artilleri-
materiel.

[50.]

Utskottets
yttrande.

Underhåll av
och försök
med strids-
vagnar.

[51.]

I 1925 års försvarsutskotts utlåtande nr 1 upptogs bland utgifterna för lantförsvaret efter genomförd härordning ett anslag av 50,000 kronor för underhåll av och försök med stridsvagnsmateriel.

Departementschefen har ansett, att de för underhållet av stridsvagnsmaterielen erforderliga medlen visserligen framdeles borde i riksstaten upptagas bland de ordinarie anslagen, men att, så länge man i fråga om denna materiel ännu befunne sig på försöksstadiet, medelsanvisningen borde ske i form av extra anslag.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för *underhåll av och försök med stridsvagnar* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

*Istånd-
sättande av
stridsvagns-
materielen.*

8:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 52) att för iståndsättande av stridsvagnsmaterielen för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 75,000 kronor.

[52.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 150 och 151 av åberopade statsrådsprotokollet.

Arméförvaltningen har beträffande förevarande anslagsäskande anfört följande:

»De stridsvagnar, som år 1921 anskaffats för medel, vilka genom kungl. brev den 7 juli 1921 ställts till artilleridepartementets förfogande, hade sedan år 1922 årligen varit i bruk för försök och utbildningskurser. Underhållet av denna stridsvagnsmateriel hade huvudsakligen bestritts av medel, som för detta ändamål anvisats i samband med anbefallda försök m. m., men hade för desamma endast mindre reparations- och förbättringsarbeten kunnat utföras. En del större viktiga delar å vagnarna hade emellertid under årens lopp i så hög grad förlitits, att dessa delars ersättande nu vore oundgängligen nödvändigt, därest vagnarna över huvud taget vidare skulle kunna tagas i bruk. Ehuru riksdagen bland engångskostnader för anskaffning av artillerimateriel beräknat medel bland annat för anskaffning av nya stridsvagnar, torde likväl — då anskaffande av denna nya materiel komme att draga avsevärd tid, enär lämplig stridsvagnstyp ännu icke vore utprövad, och enär nämnda medel (400,000 kronor) icke torde möjliggöra anskaffning av mer än ett fåtal stridsvagnar — det vara nödvändigt, att ifrågavarande äldre materiel fortfarande hölles i sådant skick, att densamma kunde ingå i mobiliserat förband.»

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag får utskottet hemställa,

att riksdagen må för *iståndsättande av stridsvagnsmaterielen* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 75,000 kronor.

*Istånd-
sättande av
viss skadad
artilleri-
materiel i
Bodens fäst-
ning.*

9:o) Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts under punkt 53 framställda förslag och som tagit del av de till ärendet hörande handlingar, får hemställa,

att riksdagen må för *iståndsättande av viss skadad artillerimateriel i Bodens fästning* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 35,000 kronor.

[53.]

10:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 54) att för anskaffning av eldledningsinstrument för fasta luftvärnsbatterier för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 100,000 kronor.

Eldlednings-
instrument för
fasta luftvärns-
batterier.

[54.]

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 152.

För ifrågavarande ändamål har ett belopp av 300,000 kronor ansetts erforderligt, varav dock endast 100,000 kronor äskats för budgetåret 1927—1928.

Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, får med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må för *anskaffning av eldledningsinstrument för fasta luftvärnsbatterier* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 100,000 kronor.

11:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 55) att dels minska ordinarie reservationsanslaget till byggnader, övningsfält och skjutbanor, nu 3,208,000 kronor, med 508,000 kronor till 2,700,000 kronor dels ock medgiva, att av förut omförmälda, för olika byggnadsföretag reserverade medel högst 500,000 kronor må tagas i anspråk för utförande av vissa reparationsarbeten å armén tillhörande kasernetablissemang.

Byggnader,
övningsfält och
skjutbanor.

[55.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 152—156.

I riksstaten för innevarande budgetår har ordinarie byggnadsanslaget upptagits med 3,208,000 kronor. Anslaget har beräknats på följande sätt:

Med tillämpning av de för 1915 års riksdag framlagda grunderna för beräkning av de årliga kostnaderna för underhållet av lantförsvarets byggnader, enligt vilka grunder underhållskostnaderna beräknats till $\frac{1}{2}$ procent av anläggningskostnaderna under 1—4 året, $\frac{3}{4}$ procent under 5—8 året och 1 procent från och med 9 året, har såsom utgångspunkt för anslagsberäkningen upptagits ett belopp av 2,201,500 kronor. Då nämnda belopp beräknats på grundval av de före kristidens inträde rådande prisförhållandena, har till detsamma såsom förstärkning lagts ett belopp, motsvarande 50 procent därav, eller 1,100,750 kronor. Den sålunda erhållna summan, 3,302,250 kronor, har därefter minskats med den för innevarande budgetår till 94,000 kronor beräknade behållningen å arrende-, jordskylds- och tomtöresmedlen samt Järvafältets arrendemedel eller till, i avrundat tal, 3,208,000 kronor.

Arméförvaltningen har för budgetåret 1927—1928 beräknat medelsbehovet enligt förenämnda grunder till 3,152,800 kronor. Härvid har emellertid hänsyn icke tagits till behållningen å arrendemedlen, vilken av arméförvaltningen uppskattats till 93,662 kronor på grund av nedanstående beräkning:

F ö r b a n d n. n.	Beräknade inkomster	Beräknade utgifter
	Kronor	Kronor
Första arméfördelningen	137,729	87,437
Andra »	52,936	35,505
Tredje »	82,669	79,362
Fjärde »	180,339	105,553
Femte »	48,213	36,182
Sjätte »	53,862	50,480
Gotland	23,077	15,661
Boden	40,792	42,700
Karlsborg	26,127	23,732
Ammunitionsfabriken & Marieberg	3,799	1,400
Carl Gustafs stads gevärsfaktori	711	380
Akers krutbruk	1,050	1,050
Johanneshof och Kvarnängen	1,800	—
	653,104	479,442
Att disponeras av fortifikationsdepartementet för oförutsedda utgifter	—	80,000
Summa kronor	653,104	559,442

Skillnaden mellan inkomster och utgifter utgör 93,662 kronor.

Departementschefen har i fråga om medelsbehovet anfört följande:

»Vad först angår den av arméförvaltningen verkställda beräkningen av inkomster och utgifter under anslagstiteln för arrende-, jordskylds- och tomtöresmedlen samt Järvafältets arrendemedel, enligt vilken beräkning behållningen å denna titel skulle utgöra i avrundat tal 93,600 kronor, har jag icke något att däremot erinra.

Med tillämpning av hittills gällande grunder för beräkningen av ordinarie byggnadsanslaget har arméförvaltningen uppskattat medelsbehovet under detta anslag för nästkommande budgetår till 3,246,400 kronor. Från denna summa har dragits nyssnämnda belopp, 93,600 kronor. Arméförvaltningen har alltså, såsom förut nämnts, hemställt, att anslaget måtte i riksstaten för nästkommande budgetår upptagas med (3,246,400 — 93,600 =) 3,152,800 kronor. Härvid har icke någon hänsyn tagits till de beslutade truppförbandsindragningarna, vilka skola äga rum under nämnda budgetår. Då emellertid arméns byggnadsanslag givetvis bör allenast i minsta möjliga utsträckning tagas i anspråk för bestridande av kostnader för reparations- och underhållsarbeten å sådana etablissemang, som icke vidare komma att vara för något lantförsvarets ändamål erforderliga, torde anslaget redan för nästkommande budgetår kunna reduceras avsevärt under det av arméförvaltningen föreslagna beloppet.

Såsom framgår av de vid 1925 års försvarsutskotts utlåtande nr 1 fogade kostnadsberäkningarna har medelsbehovet under ordinarie byggnadsanslaget — frånsett anslagstiteln för arrende-, jordskylds- och tomtöresmedlen m. m. — efter genomförd omorganisation av lantförsvaret uppskattats till 2,560,000 kronor. I jämförelse med motsvarande belopp i den av arméförvaltningen nu framlagda anslagsberäkningen, 3,246,400 kronor, skulle alltså anslaget efter omorganisationens genomförande kunna nedbringas med 686,400 kronor. För nästkommande budgetår torde den av arméförvaltningen äskade anslagssumman, 3,152,800 kronor, kunna minskas med omkring 450,000 kronor till, i avrundat tal, 2,700,000 kronor.

I försvarsutskottets utlåtande angavs emellertid såsom en förutsättning för den beräknade minskningen av byggnadsanslaget, att vissa mera genom-

gripande reparationsarbeten å en del äldre kaserner komme till utförande, vilka arbeten beräknades draga en kostnad av 500,000 kronor. För bestridande av denna kostnad behöfve ej något särskilt anslag äskas av riksdagen, utan borde härför tagas i anspråk vissa av riksdagen redan anvisade medel för åtskilliga byggnadsföretag, som ännu icke kommit till utförande, och av vilka flertalet till följd av den föreslagna omorganisationen av försvarsväsendet bleve obehöfliga.

Nyssnämnda reserverade medel, tillhopa 5,706,968 kronor 96 öre, hade i försvarspropositionen (sid. 168) specificerats sålunda:

Ökat stallutrymme vid infanteriet	kronor	46,000: —
Underofficersbyggnad vid Gotlands infanteriregemente...	»	13,500: —
Kasernetablissemang för 5 skvadroner av Skånska husarregementet	»	173,500: —
Ökat stallutrymme vid kavalleriet	»	118,400: —
Förråd för andra fordon än vinterfordon	»	9,500: —
Ökat stallutrymme vid artilleriet	»	54,920: 64
Nya byggnader för Bodens artilleriregemente	»	217,201: 89
Nya byggnader för Norrlands artilleriregemente i Östersund	»	113,000: —
Nybyggnad för Svea ingenjörkårs fästningsingenjörkompani	»	18,000: —
Nytt kasernetablissemang för Fälttelegrafkåren	»	1,714,500: —
Nya byggnader för Bodens ingenjörkår	»	227,485: 07
Nytt kasernetablissemang för Norrlands ingenjörkår	»	1,439,500: —
Förplägnadsanstalt i Boden	»	200,000: —
» » Hässleholm	»	238,000: —
» » Östersund	»	87,800: —
Havremagasin i Stockholm	»	162,700: —
Skidförråd	»	203,500: —
Ordnande av vinterförläggning	»	53,000: —
Torkrum vid vissa kasernetablissemang	»	616,461: 36

Summa kronor 5,706,968: 96

Av förenämnda byggnadsföretag, vilka uppskjutits i avvaktan på den förestående försvarsrevisionen, borde nu enligt försvarsutskottets mening vissa arbeten, betingande en sammanlagd kostnad av 548,985 kronor, komma till utförande. Återstoden av de reserverade medlen borde däremot disponeras för andra ändamål än de med desamma ursprungligen avsedda. Bland annat borde dessa medel tagas i anspråk för bestridande av kostnaderna för de förut omförmälda reparationsarbetena å vissa äldre kasernetablissemang.

Av riksdagen torde nu böra inhämtas medgivande att för sistnämnda ändamål disponera högst 500,000 kronor av förut omförmälda reserverade medel.»

Utskottet har icke funnit anledning till annan erinran mot de framlagda anslagsberäkningarna än att, då de under arrendemedlen upptagna inkomsterna synas utskottet vara jämförelsevis lågt beräknade och då oundgängligt behov av ett så pass avsevärt belopp som 80,000 kronor till oförutsedda utgifter för underhållet av de fastigheter, vilkas inkomster ingå till arrendemedlen, icke torde föreligga, den behållna inkomsten av dessa fastigheter av utskottet ansetts kunna höjas med 50,000 kronor till 143,662 kronor. Medelsbehovet under anslaget har härigenom kunnat reduceras till 2,650,000 kronor.

Utskottets
yttrande.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) minska ordinarie reservationsanslaget till byggnader, övningsfält och skjutbanor, nu 3,208,000 kronor, med 558,000 kronor till 2,650,000 kronor;

b) medgiva, att av för olika byggnadsföretag reserverade medel högst 500,000 kronor må tagas i anspråk för utförande av vissa reparationsarbeten å armén tillhörande kasernetablissemang.

12:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 60) att för uppförande av tvättinrättning vid Skaraborgs regementes kasernetablissemang i Skövde för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 100,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 162—164 av återopade statsrådsprotokollet.

Enligt den för Skaraborgs regementes kasernetablissemang i Skövde fastställda byggnadsplanen skulle därstädes, liksom vid övriga genom arméns kasernbyggnadsnämnds försorg uppförda etablissemang, anordnas en särskild varmbad- och tvättinrättning. Hittills har emellertid allenast varmbadinrättningen kommit till utförande (se proposition nr 39 till 1924 års riksdag och riksdagens skrivelse nr 263).

Arméförvaltningen har nu beträffande uppförandet av ifrågavarande tvättinrättning anfört följande:

»På grund av avsaknad av tvättinrättning i Skövde måste — såsom regementschefen även framhållit — garnisonens truppförband sända sin tvätt dels till närbelägna regementen, utrustade med egna tvättinrättningar, dels under omkring halva året — då dessa regementen ej kunde emottaga tvätt — till privata tvättinrättningar å andra orter. Om en i Skövde förlagd och för garnisonerna i Skövde och Karlsborg gemensam tvättinrättning komme till stånd, skulle genom Skaraborgs regementes försorg erforderlig kontroll kunna utövas över det sätt, på vilket tvättgodset handhades. Därjämte skulle kostnaderna för tvättningens verkställande kunna i ej oväsentlig grad nedbringas. Verkställd utredning i sistnämnda hänseende hade nämligen ådagalagt, att tvättkostnaderna för Skaraborgs regementes vidkommande, då tvättning verkställts vid privat tvättinrättning, ökats från 10 till 16 öre per kg., oavsett kostnaderna för frakt.»

För ändamålet har av Kungl. Maj:t äskats ett belopp av 100,000 kronor.

Utskottet, som icke funnit anledning till erivran mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att riksdagen må för uppförande av *tvättinrättning vid Skaraborgs regementes kasernetablissemang i Skövde* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 100,000 kronor.

Tvättinrättning vid Skaraborgs regementes kasernetablissemang i Skövde.

[60.]

13:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må upptaga ordinarie reservationsanslaget till flottans krigsberedskap och övningar med oförändrat belopp, 4,463,000 kronor.

*Flottans
krigsbered-
skap och
övningar.*

14:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 95) att minska ordinarie reservationsanslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar, nu 581,000 kronor, med 81,000 kronor till 500,000 kronor.

*Kustartille-
riets krigs-
beredskap och
övningar.*

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 212—215 av åberopade statsrådsprotokollet.

[95.]

Anslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar har i kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen upptagits med 350,000 kronor.

I riksstaten för innevarande budgetår är anslaget uppfört med 581,000 kronor.

Departementschefen har beträffande medelsbehovet under ifrågavarande anslag för budgetåret 1927—1928 anfört följande:

»Vid granskning av de nu verkställda beräkningarna rörande medelsbehovet under förevarande anslag har jag kommit till den uppfattningen, att det belopp av 350,000 kronor, som i kostnadsberäkningarna för den nya försvarsorganisationen avsetts för kustartilleriets krigsberedskap och övningar, icke är tillfyllest, för att därmed skulle kunna bedrivas övningar i erforderlig omfattning. Vad särskilt budgetåret 1927—1928 angår, är därjämte att märka, att, såsom ock av myndigheterna framhållits, den beslutade omorganisationen av kustartilleriet icke kommer att vara fullt genomförd vid ingången av nämnda budgetår. Med hänsyn till nu berörda förhållanden har jag funnit mig böra tillstyrka, att anslaget för nästkommande budgetår upptages med ett belopp av 500,000 kronor.»

På grund av departementschefens uttalande att det i kostnadsberäkningarna för den nya försvarsorganisationen upptagna beloppet för kustartilleriets krigsberedskap och övningar icke vore tillfyllest för att därmed skulle kunna bedrivas övningar i erforderlig omfattning, har utskottet velat framhålla önskvärdheten av att en omräkning verkställas av medelsbehovet å detta anslag efter nyorganisationens genomförande samt att denna beräkning förelägges nästkommande riksdag. Motsvarande omräkning synes även böra ske i fråga om anslagen till befästningar, kustartilleriets kaserner m. m. samt till kustartilleriets materiel m. m.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot den nu framlagda anslagsberäkningen för budgetåret 1927—1928, får alltså hemställa,

att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar, nu 581,000 kronor, med 81,000 kronor till 500,000 kronor.

Underhåll av
flottans fartyg
och byggnader
m. m.

[97.]

15:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 97) att öka ordinarie reservationsanslaget till underhåll av flottans fartyg och byggnader m. m., nu 6,000,000 kronor, med 500,000 kronor till 6,500,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 216—226 av åberopade statsrådsprotokollet.

I den vid försvarspropositionen till 1925 års riksdag fogade anslagsberäkningen upptogs för underhåll av flottans fartyg och byggnader m. m. en sammanlagd kostnad av 5,910,000 kronor. Härifrån drogs emellertid ett belopp av 550,000 kronor, varmed anslaget ansågs kunna minskas med hänsyn till sådana besparingsåtgärder, som skulle bliva möjliga genom den nya organisationens genomförande. Medelsbehovet under förevarande anslag beräknades alltså efter fullt genomförd organisation uppgå till 5,360,000 kronor. Häremot gjordes icke någon erinran från riksdagens sida.

För budgetåret 1926—1927 har ifrågavarande anslag upptagits med 6,000,000 kronor.

Marinförvaltningen har för budgetåret 1927—1928 beräknat medelsbehovet på följande sätt:

	Karlskrona station Kronor	Stockholms station Kronor	Summa Kronor
För underhåll av fartyg och båtar	3,591,645	2,372,000	5,963,645
» » » hus och byggnader	496,200	302,200	798,400
» avlöning	53,900	56,400	110,300
» sjukvård	13,225	11,800	25,025
» åtskilliga behov	80,000	120,000	200,000
	4,234,970	2,862,400	7,097,370
» underhåll av byggnader i Marstrand	—	9,600	9,600
» marinförvaltningens disposition till oförutsedda utgifter, 250,000 kronor + 20 %, jämlikt pro- position nr 50/1925	—	—	300,000
Summa summerum	—	—	7,406,970
eller i runt tal	—	—	7,400,000

För större reparationsarbeten å pansarskeppet Oscar II har avsetts ett belopp av 230,000 kronor.

I hyresmedel för vissa uthyrda bostadsfastigheter i Karlskrona beräknades av marinförvaltningen under budgetåret 1927—1928 inflyta

För underhåll av nämnda fastigheter under samma år beräknades erforderligt

Behållning kronor 15,000:—

Inkomsterna under ifrågavarande budgetår från utarrenderade områden vid Gustafsviks örlogsdepå beräknades emellertid icke täcka utgifterna. Under senare åren hade skillnaden i inkomster och utgifter, i medeltal 16,000 kronor, fått utgå av flottans underhållsanslag.

Vid sådant förhållande ansåge marinförvaltningen någon jämkning i anslagsberäkningen till underhåll av flottans fartyg och byggnader m. m. ej böra härav föranledas.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har marinförvaltningen hemställt om en ökning av anslaget till underhåll av flottans fartyg och byggnader m. m. till 7,400,000 kronor eller således med icke mindre än 1,400,000 kronor. En så betydande anslagsökning finner jag mig redan av statsfinansiella skäl förhindrad att tillstyrka, och jag hyser för övrigt den meningen, att de medelsbehov, varom här är fråga, skola kunna nöjaktigt tillgodoses inom ramen av en väsentligt mindre kostnadssumma än den av marinförvaltningen beräknade.

Flottans underhållsanslag har, såsom förut nämnts, i kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen upptagits med 5,360,000 kronor. Härvid har emellertid beträffande den del av anslaget, som avser utgifter för underhåll av fartyg och båtar, räknats med ett prisfall av 10 %. Med hänsyn till att något sådant prisfall åtminstone icke under den närmaste tiden torde vara att förvänta, bör nyssnämnda summa ökas till i avrundat tal 5,800,000 kronor. Härtill bör läggas ett belopp av 25,000 kronor, motsvarande vissa sjukvårdskostnader, som från och med budgetåret 1926—1927 belasta anslaget. Från anslaget torde vidare böra utgå kostnaderna för underhåll av de för samövningar med flygvapnet avsedda fartygen. För sådant ändamål synas icke några medel hava upptagits i kostnadsberäkningarna för den nya försvarsorganisationen. Enligt av myndigheterna verkställda beräkningar skulle härför erfordras omkring 80,000 kronor.

Anslagssumman skulle sålunda utgöra tillhoppa ($5,800,000 + 25,000 + 80,000 =$) i runt tal 5,900,000 kronor.

I 1925 års försvarsproposition angavs emellertid såsom en förutsättning för anslagets nedbringande till den i kostnadsberäkningen upptagna summan, att vissa förenklingar i varvens organisation och drift m. m. kunde komma till stånd, motsvarande en kostnadsminskning av 550,000 kronor. Oavsett denna kostnadsminskning skulle således medelsbehovet under förevarande anslag utgöra ($5,900,000 + 550,000 =$) 6,450,000 kronor.

I vad mån nyssberörda kostnadsminskning kan ernås under nästkommande budgetår, torde icke för närvarande kunna med säkerhet bedömas. Jag anser mig dock böra omnämna, att flottans organisationssakkunniga funnit sig kunna föreslå åvägabringande av förenklingar i varvsdriften m. m. av sådan omfattning, att den i försvarspropositionen förutsatta kostnadsminskningen så när som på 100,000 kronor därigenom skulle kunna uppnås. Att åtminstone en del av de ifrågasatta förenklingarna kunna komma till stånd redan före ingången av nästa budgetår, synes mig otvivelaktigt. De sakkunnigas förslag torde inom den närmaste tiden komma att bli föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

Vad särskilt angår förslaget om reparation av pansarskeppet Oscar II, står denna fråga givetvis i ett visst samband med det ersättningsbyggnadsprogram för flottan, som är avsett att framläggas för 1927 års riksdag. Sistnämnda ärende befinner sig visserligen ännu icke i det skick, att detsamma kan underställas Kungl. Maj:ts prövning. Emellertid finner jag mig redan nu kunna uttala den meningen, att ifrågavarande pansarskepp under åtskilliga år fortfarande bör ingå i kustflottan. Det synes därför vara angeläget, att nu förevarande anslag beräknas så, att å detsamma under nästkommande budgetår må kunna bestridas det av marinförvaltningen föreslagna beloppet, 230,000 kronor, för reparation av nämnda pansarskepp.

Vid övervägande av de olika på ärendet inverkan omständigheterna har jag funnit försiktigheten bjuda att icke beräkna medelsbehovet under förevarande anslag för budgetåret 1927—1928 lägre än till 6,500,000 kronor.»

Utskottets
yttrande.

Utskottet, som förutsätter att Kungl. Maj:t till nästa års riksdag, i likhet med vad som nu ägt rum ifråga om motsvarande medel vid armén, framlägger en mera ingående beräkning av hyresmedlen för uthyrda bostadsfastigheter m. m. samt för omkostnaderna vid Gustafsviks örlogsdepå, har ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må öka ordinarie reservationsanslaget till underhåll av flottans fartyg och byggnader m. m., nu 6,000,000 kronor, med 500,000 kronor till 6,500,000 kronor.

Ändring av
ett äldre pansarskepp till
flygdepåfartyg.

16:o Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 100) att för *ändring av ett äldre pansarskepp till flygdepåfartyg* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 170,000 kronor.

[100.]

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 228—229.

Bland engångskostnaderna för uppsättandet av det nya flygvapnet har för ändring av ett äldre pansarskepp till flygdepåfartyg upptagits ett belopp av 145,000 kronor.

Genom ämbetskrivelse den 1 juli 1925 anmodade chefen för försvarsdepartementet marinförvaltningen att i samråd med chefen för flygvapnet uppgöra och till departementet inkomma med förslag till pansarskeppet Odens omändring till flygdepåfartyg.

Marinförvaltningen har i anledning härav meddelat, att pansarskeppet Odens tillstånd vore sådant att detsamma icke lämpade sig att ändras till flygdepåfartyg, samt i stället föreslagit att pansarskeppet Dristigheten skulle avses för ändamålet. Enligt den verkställda utredningen beräknades ändringsarbetena komma att draga en kostnad av 315,000 kronor eller 170,000 kronor mera än det belopp, 145,000 kronor, som för ändamålet upptagits bland engångskostnaderna för uppsättandet av det nya flygvapnet och vilket belopp även av riksdagen beviljats.

I enlighet med marinförvaltningens förslag har Kungl. Maj:t nu äskat ett extra reservationsanslag av 170,000 kronor.

Utskottets
yttrande.

Utskottet har icke velat motsätta sig Kungl. Maj:ts förslag att pansarskeppet Dristigheten i stället för pansarskeppet Oden ändras till flygdepåfartyg. Emellertid har utskottet icke ansett sig böra föreslå, att för budgetåret 1927—1928 större belopp än 195,000 kronor ställes till förfogande. Återstoden av det erforderliga beloppet eller 120,000 kronor synes böra anvisas för budgetåret 1928—1929, medan för budgetåret 1927—1928, utöver disponibla 145,000 kronor, endast ett belopp av 50,000 kronor läser böra uppföras å riksstaten.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må för *ändring av ett äldre pansarskepp till flygdepåfartyg* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

17:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 103) att för klosett-anordningar i skeppsgossekasernen i Karlskrona för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 17,200 kronor.

Klosett-anordningar i skeppsgossekasernen i Karlskrona.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 230 av åberopade statsrådsprotokollet.

[103.]

Kungl. Maj:ts förslag innebär att de nuvarande klosettanordningarna i skeppsgossekasernen i Karlskrona, vilka äro synnerligen ohygieniska, skulle utbytas mot vattenklosetter.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för *klosettanordningar i skeppsgossekasernen i Karlskrona* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 17,200 kronor.

18:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 105) att minska ordinarie reservationsanslaget till befästningar, kustartilleriets kaserner m. m., nu 500,000 kronor, med 150,000 kronor till 350,000 kronor.

Befästningar, kustartilleriets kaserner m. m.

[105.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 232—235.

Ordinarie reservationsanslaget till befästningar, kustartilleriets kaserner m. m. har i riksstaten för budgetåret 1926—1927 upptagits med 500,000 kronor.

För anslaget har av Kungl. Maj:t fastställts stat, enligt vilken anslagsmedlen tillika med hyror och arrendemedel till ett belopp av 15,000 kronor äro fördelade på följande sätt:

Kommendanten i Vaxholms fästning.....	kronor	176,000:—
Befälhavande amiralen i Karlskrona	»	122,000:—
Kommendanten i Älvsborgs fästning.....	»	88,500:—
» » Hemsö »	»	3,000:—
Fortifikationsbefälhavaren i Boden, för Norrlands mine-ringsavdelning	»	2,600:—
Till marinförvaltningens disposition	»	122,900:—
	<u>Summa kronor</u>	<u>515,000:—</u>

Medelsbehovet under förevarande anslag har i de vid 1925 års försvarsutskotts utlåtande fogade kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen upptagits till 302,000 kronor, vilket belopp fördelats sålunda:

Vaxholms fästning	kronor	115,000:—
Karlskrona »	»	106,000:—
Hemsö »	»	2,000:—
Till marinförvaltningens disposition	»	79,000:—
	<u>Summa kronor</u>	<u>302,000:—</u>

För nästkommande budgetår har marinförvaltningen hemställt om anvisande för här ifrågavarande ändamål av 447,000 kronor.

Departementschefen har förklarat sig visserligen icke biträda marinförvaltningens uppfattning, att ett så betydande belopp skulle vara för ändamålet oundgängligen erforderligt, men å andra sidan har det av vad myndigheterna i ärendet anfört synts honom framgå, att en begränsning av anslaget till den i kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen angivna summan icke kunde äga rum. I denna summa inginge nämligen icke något belopp för underhåll av Älvsborgs fästning, emedan berörda underhållskostnader beräknats kunna helt bestridas av inflytande hyresmedel. Emellertid syntes departementschefen försiktigheten bjuda att, i avvaktan på närmare erfarenhet rörande hyresinkomsternas storlek, å anslaget beräkna medel för bestridandet av ifrågavarande underhållskostnader. Vidare syntes den för Vaxholms fästning avsedda andelen av anslaget, 115,000 kronor, vara väl knappt tilltagen. Med hänsyn till vad sålunda anförts ansåg sig departementschefen böra tillstyrka, att anslaget för nästkommande budgetår upptoges med 350,000 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till befästningar, kustartilleriets kaserner m. m., nu 500,000 kronor, med 150,000 kronor till 350,000 kronor.

Kustartilleriets
materiel m. m.

[106.]

19:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 106) att minska ordinarie reservationsanslaget till kustartilleriets materiel m. m., nu 700,000 kronor, med 170,000 kronor till 530,000 kronor.

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 235 och 236.

Ordinarie reservationsanslaget till kustartilleriets materiel m. m. har i riksstaten för budgetåret 1926—1927 upptagits med 700,000 kronor.

I kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen har förevarande anslag upptagits till 410,000 kronor.

Marinförvaltningen har för budgetåret 1927—1928 begärt anslagets bestämmande till 665,000 kronor, under det att chefen för kustartilleriet ansett 700,000 kronor vara erforderliga.

Vid granskning av marinförvaltningens anslagsberäkningar hade departementschefen kommit till det resultatet, att — även om, såsom av myndigheterna framhållits, den beslutade nya organisationen, vad anginge kustartilleriets materiel, icke kunde antagas vara fullt genomförd vid utgången

av innevarande budgetår — medelsbehovet under förevarande anslag för budgetåret 1927—1928 i varje fall kunde begränsas avsevärt mera än som av marinförvaltningen i sådant hänseende föreslagits. Med hänsyn såväl härtill som till förefintliga besparingar å anslaget syntes detsamma enligt departementschefens mening i riksstaten för nästkommande budgetår kunna nedsättas till 530,000 kronor.

Utskottet, som ansluter sig till Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till kustartilleriets materiel m. m., nu 700,000 kronor, med 170,000 kronor till 530,000 kronor.

20:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 108) att till anskaffning av *eldledningsmateriel för flottan* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 480,000 kronor.

Eldlednings-
materiel för
flottan.

[108.]

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag anvisade dels 1923 års riksdag för budgetåret 1923—1924 för utförande av provisorisk centralriktanläggning å pansarbåt av Sverige-typen ett extra reservationsanslag av 125,000 kronor, av vilket belopp minst 100,000 kronor beräknades komma kostnaderna för den slutliga installationen tillgodo, och dels 1924 års riksdag för budgetåret 1924—1925 ett extra reservationsanslag av 550,000 kronor till anskaffning av eldledningsmateriel för flottan.

Med dessa anslag avsågs att modernisera eldledningsanordningarna å pansarbåten Sverige genom installerande av fullständig centralriktanläggning, varigenom artilleriet på ett vida bättre sätt kunde utnyttjas, särskilt å de stora stridsavstånden.

I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1925—1926 framhöll marinförvaltningen, att samma skäl, som förelegat för anskaffande av modern eldledningsmateriel för pansarbåten Sverige, givetvis även förefunnes för att förse de två återstående fartygen av samma typ, Gustaf V och Drottning Victoria, med dylik utrustning. På grund härav hemställde marinförvaltningen, att för sagda ändamål måtte beviljas ett anslag av 1,430,000 kronor samt att därav måtte för budgetåret 1925—1926 anvisas hälften eller 715,000 kronor.

Vid ärendets anmälan inför Kungl. Maj:t anförde föredragande departementschefen, att, då det syntes vara av vikt, att även övriga pansarbåtar av Sverige-typen försåges med modern eldledningsmateriel, han funne sig böra tillstyrka, att medel äskades för ifrågavarande ändamål. Emellertid syntes anslaget kunna fördelas på tre i stället för på två år.

I enlighet härmed föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1925—1926 anvisa ett extra reservationsanslag av 475,000 kronor. Denna framställning vann riksdagens bifall.

För innevarande budgetår har för ändamålet anvisats enahanda belopp, 475,000 kronor.

Departementschefen har nu i enlighet med förslag från marinförvaltningen

ansett, att det belopp av den beräknade totalkostnaden för berörda materiel, som återstode att anvisa, eller 480,000 kronor, borde upptagas å riksstaten för budgetåret 1927—1928.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet

att riksdagen må till anskaffning av *eldledningsmateriel för flottan* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 480,000 kronor.

21:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 109) att dels för anskaffning av luftvärnsmateriel m. m. för flottans fartyg för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 470,000 kronor, dels ock medgiva, att för samma ändamål må disponeras vissa reserverade medel, tillhoppa 75,614 kronor 99 öre.

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet sid. 238—240.

I skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1926—1927 hemställde marinförvaltningen om anvisande av medel för anskaffning av luftvärnsartilleri för vissa av flottans fartyg. Denna hemställan föranledde emellertid icke någon framställning till riksdagen från Kungl. Maj:ts sida.

Marinförvaltningen har nu i särskild skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1927—1928 anfört, bland annat, följande.

Kravet å luftvärnsmateriel för samtliga i sjöstyrkorna ingående fartyg framträdde på grund av flygvapnets alltjämt fortgående utveckling med varje år allt kraftigare. Enär bristen på luftvärnsmateriel för flottans fartyg kunde medföra synnerligen ödesdigra verkningar, borde frågan om anskaffning av sådan materiel ej längre undanskjutas utan nu upptagas i sin helhet.

Kostnaderna för anskaffning och uppställning av luftvärnsmateriel för flottans fartyg jämte därav betingade ändringsarbeten m. m. beräknades uppgå till sammanlagt 2,985,000 kronor. Med hänsyn till andra viktiga krav ansåge sig emellertid marinförvaltningen icke böra ifrågasätta att under nästkommande budgetår för ändamålet få disponera större belopp än 545,000 kronor.

I en uti 1925 års försvarsproposition åberopad redogörelse för beräkningarna rörande engångskostnader för materielanskaffning för marinen hade upptagits vissa reservationer, som avsåges att tagas i anspråk för engångskostnader för flottan. Härav återstode odisponerade 75,614 kronor 99 öre.

Marinförvaltningen föresloge, att ifrågavarande reserverade medel måtte få disponeras för anskaffning av luftvärnsmateriel. Genom att dessa medel toges i anspråk, skulle det belopp, som behövde för budgetåret 1927—1928 av riksdagen anvisas, uppgå till (545,000 — 75,614: 99 =) 469,385 kronor 1 öre eller, i avrundat tal, 470,000 kronor.

Över marinförvaltningens förevarande framställning har yttrande avgivits av de sakkunniga för verkställande av utredning av frågan om ersättningsbyggnad för flottan. De sakkunniga hava anfört, att för de fartyg, som av de sakkunniga föresloges till nybyggnad, avsåges bland annat luftvärnsartilleri och särskilda anordningar för ledningen av elden från detta artilleri. Då det vore av synnerlig vikt för fartygens skydd att hava tillgång på luft-

värnsmateriel, vare sig de vore äldre eller nyare, funne de sakkunniga i princip det av marinförvaltningen framställda förslaget välgrundat. Med hänsyn till de stora kostnader, som vore förbundna med materielens anskaffning och inmontering, ville de sakkunniga framhålla vikten av att de nyaste och dyrbaraste fartygen i första hand tillgodosåges och att det i fortsättningen toges under övervägande, i vad mån med hänsyn till fartygens värde och livslängd luftvärnsmateriel borde för dem anskaffas.

Departementschefen har förklarat sig icke vara beredd att nu taga ståndpunkt till hela den av marinförvaltningen framlagda planen för anskaffning av luftvärnsmateriel m. m. för flottans fartyg. Det belopp, som enligt marinförvaltningens förslag avsåges att nu för ändamålet disponeras, syntes honom emellertid i varje fall böra ställas till förfogande.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må

a) för anskaffning av *luftvärnsmateriel m. m. för flottans fartyg* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 470,000 kronor,

b) medgiva, att för samma ändamål må disponeras vissa i statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 4 januari 1927 omförmälda reserverade medel tillhoppa 75,614 kronor 99 öre.

22:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 137) att för anskaffning av synkroniseringsanordningar för flygkulsprutor för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 84,000 kronor.

Synkroniseringsanordningar för flygkulsprutor.

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet sid. 267 och 268.

[137.]

Flygstyrelsen har gjort framställning om anvisande av medel för anskaffning av synkroniseringsanordningar för flygkulsprutor samt därvid anfört följande.

Å stridsflygplan befintliga flygkulsprutor kunde indelas i två grupper, synkroniserade och osynkroniserade. De synkroniserade kulsprutorna, som vore fast inmonterade i flygplanet och betjänades av flygföraren, sköte genom propellerfältet. För att förhindra, att skott därvid träffade och skadade propellern, finnes en anordning, kallad synkroniseringsanordning, vilken förbunde motorn, eventuellt propellernävet, med kulsprutan och åstadkomme, att avfyring skedde endast under sådana tidsmoment, då intetdera av propellerbladen befunno sig i kulbanan. Att denna anordning fungerade fullt tillfredsställande vore av synnerlig vikt, i det att ett avskjutet propellerblad som regel föranledde flygplanets störtande. Felaktighet i synkroniseringsanordning hade också vid ett par tillfällen varit anledning till flyghaverier.

Inom flygvapnet hade hittills använts synkroniseringsanordningar av *mekanisk* typ, d. v. s. rörelsen hade från motorn medelst ett system av stänger överförts till kulsprutan. Denna anordning hade emellertid visat sig mindre tillförlitlig. Enär genom såväl inom landet utförda prov som från andra

länders flygvapen erhållna underrättelser konstaterats, att synkroniseringsanordningar, konstruerade för överföring *på hydraulisk väg* av avfyringsimpulserna, vore att föredraga, syntes det ofrånkomligt, att jämväl det svenska flygvapnets stridsflygplan försåges med dylik synkroniseringsanordning.

I betraktande av att denna fråga vid uppgörandet av kostnadsberäkningarna för flygvapnets organisation vid 1925 års riksdag ännu icke kunnat anses hava fått en slutgiltig lösning och sålunda medel härför icke kunnat beräknas, syntes det flygstyrelsen nödvändigt, att särskilda medel för ändamålet anvisades.

Kungl. Maj:t har för ändamålet för budgetåret 1927—1928 äskat ett extra reservationsanslag å 84,000 kronor.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för anskaffning av *synkroniseringsanordningar för flygkulsprutor* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 84,000 kronor.

Fallskärmar.
[149.]

23:o Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 149) att för anskaffning av fallskärmar för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 75,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 280—281.

Chefen för flygvapnet hemställde i sin skrivelse rörande flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1926—1927, att för flygvapnets fredsövningar måtte få anskaffas 58 stycken fallskärmar av typ Raoul Thörnblad samt 58 stycken fallskärmar av typ Irving för en kostnad av respektive 52,200 kronor och 78,300 kronor eller således tillhoppa 130,500 kronor.

I anledning härav föreslog Kungl. Maj:t i 1926 års statsverksproposition riksdagen att för anskaffning av fallskärmar för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 130,500 kronor. I nämnda proposition angavs, att det framdeles borde göras till föremål för ytterligare övervägande, huru anskaffningen borde fördelas å de båda ifrågavarande fallskärmstyperna.

Kungl. Maj:ts förslag bifölls av riksdagen.

Flygstyrelsen har nu hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 120,000 kronor för fortsatt anskaffning av fallskärmar, avseende avskaffning av 80 fallskärmar efter ett pris av 1,500 kronor stycket.

Departementschefen har framhållit att med den av flygstyrelsen föreslagna anskaffningen av fallskärmar avsåges dels ersättande av de fallskärmar, som försletoes under övningarna, dels ock en utökning av antalet förefintliga fallskärmar, motsvarande av flygstyrelsen förordad utvidgning av flygvapnets organisation under nästkommande budgetår. Då emellertid den nuvarande organisationen av flygvapnet syntes departementschefen böra under nämnda budgetår bibehållas i stort sett oförändrad, borde här

ifrågavarande medelsanvisning kunna begränsas till att avse allenast ersättande av den förslitna materielen. Vidare syntes det departementschefen icke vara erforderligt att för hela den avsedda anskaffningen beräkna ett så högt à-pris som det av flygstyrelsen angivna. Med hänsyn härtill har departementschefen föreslagit, att det äskade anslagsbeloppet för nästkommande budgetår reducerades till 75,000 kronor.

Det borde enligt departementschefens mening få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles meddela beslut rörande vilka fallskärmstyper, som skulle ifrågakomma till anskaffning.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för anskaffning av *fallskärmar* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 75,000 kronor.

Stockholm den 11 februari 1927.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, Oscar Olsson, J. L. Widell, J. Nilsson* i Malmö, *A. Pers, J. G. Walles, E. A. Hallin, C. I. Asplund, P. A. Bergström, J. Jeansson, J. B. Johansson* i Fredrikslund och *C. G. V. Hammarskjöld*;

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *K. V. Rydén, P. Nilsson* i Bonarp, *L. J. Carlsson-Frosterud, O. Olsson* i Kullenbergstorp, *A. Å:son Törnkvist* i Karlskrona, *P. M. Olsson* i Blådinge, *B. F:son Holmgren, S. Persson* i Fritorp, *E. Andersson* i Prästbol, *K. S. V. Ward* och *J. Jönsson* i Revinge.

Reservationer:

vid *punkt 3* (vapen och ammunition m. m.) av herrar *Oscar Olsson, J. Nilsson* i Malmö, *J. G. Walles, C. I. Asplund, P. A. Bergström, A. Anderson* i Råstock, *K. V. Rydén, L. J. Carlsson-Frosterud, A. Å:son Törnkvist* i Karlskrona, *E. Andersson* i Prästbol och *K. S. V. Ward*, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Utskottet, som vill erinra om att ordinarie vapenanslaget för innevarande budgetår i riksstaten upptagits med ett belopp av 5,531,000 kronor samt att detsamma beräknats komma att efter genomförd omorganisation av lantförsvaret utgå med 4,585,000 kronor, har ansett sig kunna föreslå en sänkning å vissa poster i det av Kungl. Maj:t för budgetåret 1927—1928 begärda anslagsbeloppet, 5,271,000 kronor. En dylik åtgärd synes utskottet så mycket

mera motiverad, som de av departementschefen framlagda beräkningarna av ammunitionskostnaderna i visst fall upptaga en lägre enhetskostnad per patron än som man räknat med vid fattandet av 1925 års beslut i försvarsfrågan. Dessutom synes det utskottet vara mindre följdriktigt att, då vissa beräknade sänkningar å åtskilliga anslagsposter ej kunnat redan nu genomföras, i allt fall, såsom departementschefen ifrågasatt, å andra poster företaga betydande ökningar, som utan större olägenhet kunnat anstå.

Redan departementschefen har också vid beräkandet av erforderlig lös ammunition för handvapen ansett sig kunna med hänsyn till minskningen av antalet vapenövade reducera den av arméförvaltningen föreslagna ammunitionsmängden med 10 procent eller från 10,000,000 till 9,000,000 patroner. Det vill synas utskottet som om av samma skäl en reduktion av det beräknade antalet skarpa patroner bör kunna ske. Antalet dylika patroner har för innevarande budgetår upptagits till 16,000,000 samt efter genomförd härordning uppskattats till 13,400,000. Departementschefen har nu för budgetåret 1927—1928 beräknat att för ändamålet skulle erfordras 15,000,000 patroner, ett antal, som enligt utskottets mening bör kunna sänkas med 600,000 till 14,400,000. Av enahanda skäl torde en sänkning av 10 procent i förhållande till utgiftssummorna för innevarande budgetår få anses befogad beträffande kostnaderna för lösa patroner m/14, av departementschefen upptagna med 120,000 kronor eller alltså till 108,000 kronor. Jämväl posten kavalleriets sprängmedel, transporter, ammunitionsvård m. m., som i riksstaten för budgetåret 1926—1927 upptagits med och även av departementschefen för budgetåret 1927—1928 föreslagits skola utgå med 80,000 kronor, synes vid det förhållande, att densamma i härordningsberäkningarna uppskattats till endast 64,500 kronor, kunna sänkas till 72,000 kronor.

Utskottet tillåter sig vidare framhålla, att kostnaderna för skarp artilleriammunition ansetts av arméförvaltningen kunna sänkas från 1,400,000 kronor till 1,260,000 kronor eller med 10 procent, oaktat antalet under viss del av budgetåret 1927—1928 organiserade fältartilleribatterier nu ansetts böra ökas från 59 till 60. Däremot har kostnaden för lös artilleriammunition i arméförvaltningens beräkning icke ansetts kunna sänkas i samma mån. Arméförvaltningens ifrågavarande beräkningar hava ej föranlett någon erinran från departementschefens sida. Utskottet anser för sin del att någon höjning av antalet organiserade fältartilleribatterier, för vilka underhållskostnader skola upptagas, icke bör ifrågakomma, i synnerhet som i härordningsberäkningarna avsetts underhållskostnader för endast 28 dylika batterier, ävensom att kostnaderna för lös artilleriammunition böra i likhet med de för skarp dylik ammunition kunna reduceras med 10 procent eller till 67,500 kronor.

Vad därefter angår de av Kungl. Maj:t föreslagna ökningarna å posterna: Vård av till övningar utlämnade kulsprutegevär, kulsprutor och granatkastare samt Gevärs- och handgranatsmateriel, lypistolammunition m. m. från 30,000 kronor och 80,000 kronor till respektive 40,000 kronor och 140,000 kronor, har utskottet icke känt sig övertygat om behövligheten att i den utsträckning, som nu föreslagits, höja dessa poster redan för budgetåret 1927—1928. Enligt

utskottets mening torde en ökning med allenast 5,000 och 20,000 kronor till respektive 35,000 och 100,000 kronor få anses vara tillfyllest.

Underhållskostnaderna för handvapen hava av Kungl. Maj:t beräknats efter ett antal tjänstgöringsdagar av 8,675,000 och ett pris av 2 öre per dag till 173,500 kronor. I förenämnda antal tjänstgöringsdagar ingå även dylika för icke vapenföra och till ersättningsreserven uttagna värnpliktiga med 1,125,000. Då av ifrågavarande värnpliktiga endast ersättningsreservisterna under kort tid utbildas med vapen, torde en sänkning av det för ändamålet beräknade beloppet med 10,000 kronor till 163,500 kronor kunna ske.

Vad slutligen de kostnader beträffar, som under vapenanslaget avses för försök, torde böra erinras om att dessa ingå såväl under titel I Artilleriemateriel som under titel VII Industriens krigsberedskap, experiment och oförutsedda utgifter. Då Kungl. Maj:t nu för budgetåret 1927—1928 äskat särskilt extra anslag till försök med viss artilleriemateriel, synas de under vapenanslaget beräknade försökskostnaderna under samma budgetår kunna i viss mån nedsättas. Utskottet vill för sin del, utan att göra något bestämt uttalande om på vad sätt och på vilken titel denna sänkning lämpligen bör ske, föreslå en sänkning av de beräknade försökskostnaderna med 20,000 kronor, och har utskottet här nedan fördelat sänkningen lika å titlarna I och VII.

Utskottet har i anslutning till vad sålunda anförts uppgjort följande beräkning av ordinarie vapenanslaget för budgetåret 1927—1928:

Tit. I. Artilleriemateriel.

Fältartilleriet.....	kronor	272,000:—	
Fästnings- och tunga artilleriet	»	81,000:—	
Förrådskostnader, transporter m. m.	»	230,000:—	kronor 583,000:—

Tit. II. Artilleriammunition.

Skarp ammunition för årets övningar	kronor	1,260,000:—	
Lös ammunition för årets övningar	»	67,500:—	
Allmänna omkostnader, såsom revidering av äldre ammunition, transporter, provskjutningar m. m.	»	200,000:—	» 1,527,500:—

<i>Tit. III. Materiel för målskjutningsövningar med artilleripjäser.....</i>	»	62,500:—	
--	---	----------	--

Tit. IV. Handvapen- och kulsprutemateriel m. m.

Underhållskostnader	kronor	163,500:—	
Vård av till övningar utlämnade kulsprutegevär, kulsprutor och granatkastare	»	35,000:—	
Underhåll och vård av till övningar utlämnade gasmasker	»	75,000:—	
Förrådskostnader, transporter m. m.	»	150,000:—	» 423,500:—

Tit. V. Handvapen- och kulspruteammunition m. m.

14,400,000	6.5 mm. skarpa patroner m/94 à kr. 0.10	kronor 1,440,000:—	
2,000,000	6.5 mm. kammarpatroner m/12 à kr. 0.03	» 60,000:—	
9,000,000	6.5 mm. lösa patroner m/94 à kr. 0.04	» 360,000:—	
1,800,000	6.5 mm. lösa patroner m/14 à kr. 0.06	» 108,000:—	
1,000,000	9 mm. skarpa patroner m/07 à kr. 0.08	» 80,000:—	
	Gevärs- och handgranatsmateriel, lyspistolammunition samt ammunition för granatkastare	» 100,000:—	
	Kavalleriets sprängmedel, transporter, ammunitionens vård m. m. ...	» 72,000:—	kronor 2,220,000:—

Tit. VI. Materiel för målskjutningsövningar med handvapen och kulsprutor m. m.

Målskjutningskostnader, 17,400,000 skott med skarpa och kammarpatroner à kr. 0.007	kronor 121,800:—	
Särskild materiel för de nya vapnen	» 7,000:—	
Transporter m. m.	» 20,000:—	» 148,800:—

Tit. VII. Till artilleridepartementets förfogande.

För den industriella krigsberedskapen, för experiment samt till oförutsedda utgifter	» 140,000:—	
		Summa kronor 5,105,300:—

Det sålunda beräknade anslagsbeloppet, vilket synes böra avjämnas till 5,105,000 kronor, överstiger med (5,105,000 — 4,585,000 =) 520,000 kronor det belopp, varmed vapenanslaget upptagits i de i samband med 1925 års härordning gjorda beräkningarna.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till vapen och ammunition m. m., nu 5,531,000 kronor, med 426,000 kronor till 5,105,000 kronor.»

vid *punkt 6* (försök med viss artillerimateriel) av *samma ledamöter* som reserverat sig under *punkt 3*. Enligt reservanternas mening borde utskottets yttrande och förslag haft följande lydelse:

»Utskottet, som icke funnit sig övertygat om nödvändigheten av att för ifrågavarande ändamål medel nu anvisas i den omfattning, som av Kungl. Maj:t ifrågasatts, har icke ansett sig kunna tillstyrka beviljande av högre belopp än 50,000 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må för *försök med viss artillerimateriel* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.»

vid *punkt 10* (eldledningsinstrument för fasta luftvärnsbatterier) av *samma ledamöter* som reserverat sig under *punkt 3*. Enligt reservanternas mening borde utskottets yttrande och förslag haft följande lydelse:

»Utskottet, som vill erinra om att utskottet för budgetåret 1927—1928 redan tillstyrkt att ett belopp, betydligt överstigande 2,000,000 kronor, skall ställas till förfogande endast för anskaffning av artillerimateriel, har ansett att med nu ifrågavarande anskaffning bör kunna anstå. Utskottet har därför funnit sig icke för närvarande kunna tillstyrka anvisande av medel för ändamålet för budgetåret 1927—1928.

Utskottet hemställer alltså,

att Kungl. Maj:ts förevarande förslag icke må av riksdagen bifallas.»

vid *punkt 14* (kustartilleriets krigsberedskap och övningar) av *samma ledamöter* som reserverat sig under *punkt 3*. Enligt reservanternas mening borde utskottets yttrande och förslag haft följande lydelse:

»På grund av — — — — — materiel m. m.

Beträffande medelsbehovet för budgetåret 1927—1928 har utskottet i likhet med departementschefen ansett att en sänkning av anslaget bör kunna ske. Med hänsyn till att kustartilleriets omorganisation i enlighet med 1925 års försvarsbeslut icke kan bli fullt genomförd med ingången av nämnda budgetår synes anslaget visserligen icke kunna minskas till det i den nya försvarsorganisationen angivna beloppet, 350,000 kronor, men enligt utskottets mening bör dock ett belopp av 425,000 kronor bli tillräckligt för nästa budgetår.

Beträffande nu förevarande anslag hemställer utskottet,

att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar, nu 531,000 kronor, med 156,000 kronor till 425,000 kronor.»

vid *punkt 15* (underhåll av flottans fartyg och byggnader m. m.) av *samma ledamöter* som reserverat sig under *punkt 3*. Enligt reservanternas mening borde utskottets yttrande och förslag haft följande lydelse:

»Flottans underhållsanslag har såsom förut nämnts i kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen upptagits med 5,360,000 kronor. Härvid har emellertid beträffande den del av anslaget, som avser utgifter för underhåll av fartyg och båtar, räknats med ett prisfall av 10 %. Med hänsyn till att något sådant prisfall icke inträffat synes nyssnämnda summa böra ökas men synes det i statsverkspropositionen till 1926 års riksdag för detta ändamål beräknade beloppet 370,000 kronor vara tillfyllest. Dessutom synas medel böra för budgetåret 1927—1928 upptagas under detta anslag för den av departementschefen ifrågasatta större reparationen av pansarskeppet Oscar II till ett belopp av 230,000 kronor. Med hänsyn till att de i utsikt ställda förenklingarna i varvens organisation icke kunna beräknas bli fullt

genomförda under budgetåret 1927—1928, har utskottet därjämte ansett sig böra öka anslaget med ett belopp av 235,000 kronor, vilken summa med 40,000 kronor understiger vad som härför beräknats i 1926 års statsverksproposition. Härutöver synes det utskottet icke vara nödvändigt att under ifrågavarande anslag för budgetåret 1927—1928 beräkna några särskilda medel.

Anslagsbehovet torde alltså för nämnda budgetår böra beräknas på följande sätt:

Kostnad beräknad enligt den nya marinorganisationen.....	kr. 5,360,000: —
Merkostnader på grund av uteblivet prisfall å underhålls-	
kostnader för fartyg och båtar	» 370,000: —
Reparation av pansarskeppet Oscar II.....	» 230,000: —
Merkostnad på grund av att vissa förenklingar i varvens	
organisation ej kunna fullt genomföras under budgetåret	
1927—1928	» 235,000: —
	<hr/>
	Summa kr. 6,195,000: —

Beträffande de å detta anslag upptagna hyresmedlen vill utskottet framhålla önskvärdheten av att till nästa års riksdag i likhet med vad som nu ägt rum i fråga om motsvarande medel vid armén framläggas en mera ingående beräkning rörande avkastningen av uthyrda bostadsfastigheter m. m. samt beträffande omkostnaderna vid Gustafsviks örlogsdepå.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må öka ordinarie reservationsanslaget till underhåll av flottans fartyg och byggnader m. m., nu 6,000,000 kronor, med 195,000 kronor till 6,195,000 kronor.»

vid *punkt 16* (ändring av äldre pansarskepp till flygdepåfartyg) av herr *B. F:son Holmgren*, vilken ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att riksdagen må för *ändring av ett äldre pansarskepp till flygdepåfartyg* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 170,000 kronor.»

vid *punkt 18* (befästningar, kustartilleriets kaserner m. m.) av *samma ledamöter* som reserverat sig under *punkt 3*. Enligt reservanternas mening borde utskottets yttrande och förslag haft följande lydelse:

»Även om en sänkning av förevarande anslag till det i kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen angivna beloppet, 302,000 kronor, icke nu kan ske, synes det dock utskottet, som om medelsbehovet för budgetåret 1927—1928 icke behöver beräknas till högre belopp än 320,000 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till befästningar, kustartilleriets kaserner m. m., nu 500,000 kronor, med 180,000 kronor till 320,000 kronor.»

vid *punkt 19* (kustartilleriets materiel m. m.) av *samma ledamöter*, som reserverat sig under *punkt 3*. Enligt reservanternas mening borde utskottets yttrande och förslag haft följande lydelse:

»Utskottet har i likhet med departementschefen ansett det av myndigheterna begärda beloppet kunna avsevärt begränsas, och har utskottet för sin del funnit, att anslaget för budgetåret 1927—1928 icke torde behöva bestämmas till högre belopp än 475,000 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till kustartilleriets materiel m. m., nu 700,000 kronor, med 225,000 kronor till 475,000 kronor.»

vid *punkt 21* (luftvärnsmateriel m. m. för flottans fartyg) av *samma ledamöter* som reserverat sig under *punkt 3*. Enligt reservanternas mening borde utskottets yttrande och förslag haft följande lydelse:

»Bland den mångfald av anslagskrav för nya försvarsändamål, som av Kungl. Maj:t ansetts nu böra föreläggas riksdagen, synes det utskottet som om det nu föreliggande vore ett sådant, vars tillgodoseende kunde anstå till ett följande budgetår, då större besparingar äro att motse under förvarshuvudtiteln. Utskottet har därför icke ansett sig kunna tillstyrka beviljande av medel för ändamålet under budgetåret 1927—1928.

Utskottet hemställer alltså,

att Kungl. Maj:ts förevarande förslag icke må av riksdagen bifallas.»
